
Bispevalg

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Bispevalg

4

Bispevalg

Bispevalg

Bispevalg.

Jp. 26/7 31

Af Sognepræst Kaj Munk.

Op til Bispevalg! lyder nu atter Raabene i et af Landets Stifter. Og ordinerede og uordinerede Vælgere tropper af Sted i Kraft af den Lov, hvis Fortræffelighed var saa aldeles indlysende, om den havde været givet for Engle i Himlen. Men dels er intet om Bispe styre dersteds bekendt, og dels er det jo nu og her, Loven har Gyldighed.

Det tør vel uden nogen Overdrivelse siges, at stoutere, gediegnere og noblere Personlighed end J. C. Christensen har vort Land aldrig ejet i Politik. Men hans Lovgiverevne stod saa langt fra i Forhold hertil. Blot dette ene aktuelle Ord: Grønlands-Traktaten. Hvad en Biskops Tilblivelse angaar, da kunde man have formodet, at det gik demokratisk nok til paa den gamle Maner: at Kirkeministeren udnævnte. Denne var jo selv en saa fuldmoden demokratisk Frugt, som ønskes kunde, udgaaet af et Folketings Flertal, tilblevet ved en direkte Folkeafstemning. Man kunde mene, at hvis man i hvert enkelt Tilfælde skal ud at spørge Folket, var det tilstrækkeligt at have en Konge, der kunde skrive under paa Vælgernes Beslutninger. Skal det demokratiske Princip i den Grad føres til Bunds overalt, bør f. Eks. ogsaa en Dommer løftes op i sit Embede ved en Afstemning indenfor Retskredsens Befolkning. Og naar vi en Dag kommer bort fra den nuværende Besynderlighed, at den, der lige har snuppet en medicinsk "Embeds"-eksamen, kan sætte sig ned, hvor han vil, og være Herre over Liv og Død uden nogen Kontrol fra den ellers saa omsorgsfulde Fader Stats Side, og bort fra den smagløse Utilbørlighed, at han yder sin Hjælp til syge og døende for Betaling: "Tak! det koster" - altsaa gaar over til statsansatte, fastlønnede Læger, saa byder gennemført Demokrati, at Egnens Befolkning træffer Afgørelse om, hvem der skal ansættes der paa Egnen, eventuelt ved Tvang ansættes, ja, egentlig skulde der ogsaa ved ethvert alvorligere Sygdomstilfælde kaldes til Afstemning om, hvad Kur Patienten burde gennemgaa.

Men det var Bispevalget. Det demokratiske Princip ført til Bunds forlanger altsaa, at Folket - og "Folket" betyder jo altid Halvdelen af dem, der ytrer sig, plus mindst een - at Folket ikke blot bestemmer, hvem der skal være Minister, men ogsaa, hvad han skal foretage sig. En Robot. En sikker Automat. Man putter en 25 Øre i og trækker ud: Chokolade eller Pebermynter eller brændte Mandler. Alt efter Behag. En fortsat Udvikling vil kunne medføre, at Manden helt spares. Noget, der er værd at lægge Mærke til i denne Krisetid. Et Resultat, der retfærdiggør hele Udviklingens Pine.

Men endnu er vi kun undervejs. Selv ikke i Bispevalgloven er Principet ført ud til den bitre Ende. Det er jo ikke alle Stiftets Kristne, der forlenes med Stemmeret til Bispehøjsædet, endsige udstyres med Mulighed for at entre derop. Nej, det er kun Menighedsraadsmedlemmerne, Præsterne, hvis Kristendom er garanteret gennem en Eksamen, og de læge Medlemmer, som en tidligere Afstemning har sagt god for. Endvidere er simpelt Flertal

ikke nok for en Kandidat til at føle sig sikker; har han ikke opnaaet mere, staar Ministeren endda med frie Hænder.

Denne sidste Bestemmelse maa skyldes Instinktets Oprør, er et Aandehul for god gammel, rimelig sund Sans. Men ve, det fryser til, det fryder til. For Forudsætningen er jo, at en flertalsvalgt og partibunden Minister skulde have Ben i Næsen, uafhængig Vilje, selvstændigt Skøn, skulde kunne nære en saa stærk Følelse af Forpligtethed over for Gud frem for over for Vælgerne, at den tvang ham til Lydighed endog i Handlen. Det blev stakkels Kirkeminister Appel, der første Gang skulde til at dokumentere, hvordan saadanne lyseblaa Forhaabninger kunde ventes indfriet. Han fulgte lige ud ad Landevejen Stemmesedlernes Viser, og det tilkommer ikke mig, der kun er en inferior gejstlig, at sige noget ondt om mine høje foresatte. Det behøves heller ikke. Man har Indtrykket af, at hver af dem har arbejdet redeligt; omhyggeligt og venligt og ikke bredt sig ”som en Bisp i en Gaaserede”, og kun Klodshans, der forlængst er gaaet til sine Fædre, kunde have fundet paa at vende Ordsproget om.

Men dette undskylder ikke Loven. Den maa bære sit Ansvar for, at Mænd, der syntes selvskrevne til Bispestolen, paa en enkelt Undtagelse nær skødes til Side for Folk, der – naa, der gjorde god Fyldest, hvor de var. Det harmer den, der stadig har betydelig Ærbødighed for det gamle Biskoppenavn, lige som det hele Valgpostyr gør den ondt, der holder af Folkekirken, fordi han i den ser en Institution, der, umulig i saa mangt et andet Land, synes saa hjemme hos os Danske. Den eneste Maade, Loven kunde give en Slags Mening paa, var, hvis den efterfulgtes *stille*. Dermed menes, at ingen Forhaandsdrøftelse fandt Sted, men at hver enkelt stemmeberettiget gik ind i sit Løn-kammer og raadførte sig med sin Eftertanke og sin Samvittighed. Der vilde da overgives en hel Del Navne til Ministeren, som maaske saadan vilde mindes om en, han havde glemt eller alt for overfladisk husket paa. Og hvis man saa ogsaa tænkte sig Ministeren udstyret med saa kostelige Attributter som Eftertanke og Samvittighed, var der atter Mulighed for, at en betydelig Mand – blæse være saa med, hvad Partinavn han kaldte sig eller undlod at kalde sig med – kunde komme til at tale fra en af de faa Forhøjninger, vor Kirke har igen.

Som det er nu, kan det roligt siges, at det eneste gode, Loven hidtil har bevirket, er Harald Høffdings Udmeldelse af Folkekirken; forarget over det første Bispevalgs hele Hurlumhej tog den gamle Humanist omsider Anledning til dette Skridt. Disse Valg spænder tilvisse ogsaa af efter de bedste politiske Markedsmønstre. Muldvarpearbejdet forud, Opfordringer og Vælgermøder, Kandidater, der siger Ja af Hensyn til de opfordrende og Partiet, Stillere, der sandsynliggør for de ærede Vælgere, at siden Absalons Dage har der ikke været Mulighed for Mage til Bispeemne, uvisse, der drives i Baase med Trusler om, at ellers hugger de andre Gevinsten - endelig Spændingen, om Favoritten eller en Outsider slipper ind, og Udløsningen, naar Numret raabes op.

Prøv at gaa imod Strømmen med et Par besindige Ord: ”Hvis Biskoppen er et Partinul og en Amensiger, er han en overflødig Udgift paa Finansloven; men er han en aandsvægtig og selvstændig Mand, kan Stillingen stadig være af stor Betydning; fra den Plads faar han større Betingelser for at virke til Ære for hele Kirken, til Gavn for vor danske Form af

den og til Vejledning og Støtte for mangen enkelt i Menighederne". De hører ikke paa en, Partiaanden er over dem, Baglerbispen er ude at røgte sit Kald. "Hvis vi ikke, naar det gælder, skulde være tro mod de Idéer, vi til daglig lever paa, hvornaar saa?" afbryder de. Disse Idéer er noget besynderlige, naar Troskaben mod dem giver sig saadanne Udslag. Og ydermere kan den vise sig i, at man slaar Kløerne i noget af det mest afblegede og udvandede for - ja, sagt uden Omsvøb: for at kapre Stemmer fra Midten, saa at vi kan faa vores, for at de andre ikke skal faa deres.

Jeg er sidst af alt Tilhænger af Højtidelighed. Jeg hører meget gerne Professor Labri. Dog ikke paa Universitetet. Begynder han at optræde i et Auditorium dèr, forlanger jeg ham væk. - Denne Lov maa paa Porten, den og dens Tvillingsøster om, at Menighedsraadet, hvis Tilværelse jeg ellers er glad ved, kan ved sin Indstillingsret selv bestemme, hvordan Vorherre skal være i dette Sogn. Heller enhver anden Maade at faa Biskop paa: Bisperne supplerer sig selv, Kongen kalder direkte, Lodtrækning, ja, endog Væddeløb Stiftet rundt med samtidig Start.

Men saalænge Loven nu engang gælder, maa et armt Menighedsraadsmedlem jo makke ret. Saa kan man lade være at stemme; eller man kan stoppe Fingrene i Ørene og knibe Øjnene til, saa Valgkampsrabalderet slipper en uanset forbi, og saa paa Afstemningsdagen ganske enkelt skrive det Navn, man nu har Tillid til. Jamen det er jo at spille sin Stemme! Aah, mon. Det er aldrig helt galt at gøre det rigtige. Og er man et Kristenmenneske, ved man, at Mulighed for et Under er aldrig udelukket. Selv ikke, naar det gælder Minister P. Dahl.